
GENT ELDERS ONTMOET

De portretten van Keizerin Maria-Theresia en Jeanne Bauwens-Van Peteghem in het Brangwijnmuseum te Brugge

In 1743 bestelde Keizerin Maria-Theresia een kanten kleed in de Zuidelijke Nederlanden. Als teken van aanhankelijkheid aan de keizerin besloten de Staten van Vlaanderen het haar te schenken. Er werd een bedrag voorzien van 25.000 gulden dat geput werd uit de belastingen van het Gents Kwartier (het huidige Oost-Vlaanderen samen met de Stad en de Kasselrij Kortrijk zonder de gebieden die aan het Brugse Vrije toebehoorden).

In vijf maanden tijd werd het kleed afgewerkt. Op 23 juli 1744 bedankte de keizerin voor het geschenk en beloofde als tegenprestatie zich met het kleed te laten portretteren door haar hofschilder Martin von Meytens en dit schilderij te schenken aan de Staten van Vlaanderen. Martin von Meytens (1696-1770) was

Mathias De Visch (1702-1765) copie van het portret van Keizerin Maria Theresia van Oostenrijk - Martin von Meytens (Gent, Stadhuis), ca. 1750.
Kleed in Brussels kloskant, inventaris nr. 0.451.I.

van Zweedse afkomst en zou later directeur worden van de Weense Academie. Wegens de Franse bezetting, in 1745, bereikte het schilderij pas Gent op 8 mei 1749. Het werd opgehangen in de ledenzaal van de Staten van Vlaanderen in het Gentse stadhuis. Onmiddellijk werden er een aantal kopieën van gemaakt die verspreid werden.

De overlevering wil dat het kleed, in Brusselse kant en afgeboord met Mechelse kant, gemaakt werd door de Gentse weeskinderen - de Rode Lijvekens. Door de snelheid waarmee het kleed werd afgewerkt menen sommigen dat het eerder het resultaat was van een samenwerking tussen verschillende kantcentra waaronder de Gentse weesmeisjes.

Zeker is dat het kleed niet in Gentse kant werd vervaardigd daar die pas ontstond in het midden van de 19de eeuw. Het uitvindersbrevet van deze kant dateert uit 1852 en het exclusief recht werd toegekend aan de St.-Jozef - Armentschool (Blauwe Meisjes) van de zusters van Onze Lieve Vrouw Visitatie. Het octrooi gold voor een termijn van 20 jaar. De Blauwe Meisjes uit de Onderstraat vervaardigden het kanten kleed, met sjaal, hoofddekseel en zakdoek, dat Aartshertogin Maria Hendrika droeg ter gelegenheid van haar huwelijk met de latere Koning Leopold II.

Mathias De Visch (geb. in de Kasselrij Veurne in 1702, overleden in 1765) schilderde in 1750 een copy van het portret. Deze copy bevindt zich nu in de afdeling Kantmuseum van het Brangwijnmuseum te Brugge.

Hetzelfde museum bezit tevens het portret van Jeanne Bauwens-Van Peteghem, in 1796 geschilderd door François Kinsoen (1770-1839). Zij was de moeder van de befaamde Lieven Bauwens.

BIBLIOGRAFIE

- Inventaire Archéologique - fiche nr. 268, in: G.T. 1991, nr. 5, p. 276.
- De Bie-De Bruycker Hilde: Het kanten kleed van Keizerin Maria-Theresia zoals afgebeeld op het schilderij dat zich in het stadhuis van Gent bevindt, in: G.O.V. Héraut, 1989, nr. 3, p. 1/3.

David MAES
